

2020/2016(INI)

3.9.2020

STANOVISKO

Výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů

pro Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

k umělé inteligenci v trestním právu a jejímu využívání policií a soudními orgány v trestních věcech
(2020/2016(INI))

Zpravodaj: Marcel Kolaja

PA_NonLeg

NÁVRHY

Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů vyzývá Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci jako příslušný výbor, aby do návrhu usnesení, který přijme, začlenil tyto návrhy:

- A. vzhledem k tomu, že s ohledem na potenciální společenský přínos umělé inteligence a na rizika s ní spojená je třeba zlepšit fungování jednotného digitálního trhu posílením právní jistoty pro poskytovatele systémů umělé inteligence a zvýšením důvěry a bezpečnosti uživatelů tím, že se posílí záruky v oblasti právního státu a základních práv, zejména práva na soukromí a ochranu osobních údajů, práva na rovnost a nediskriminaci, práva na řádnou správu, práva na spravedlivý proces a práva na vysokou úroveň ochrany spotřebitele; vzhledem k tomu, že má-li se zabránit roztržičnosti jednotného trhu, je nutné, aby byl v oblasti umělé inteligence a regulace jejího používání v trestních věcech policií a donucovacími orgány uplatňován jednotný evropský přístup;
- B. vzhledem k tomu, že testování a využívání umělé inteligence policií a soudními orgány je velmi rozšířené a zahrnuje různé druhy užití, důsledků a rizik, které s sebou nesou, zejména pak v souvislosti se systémy rozpoznávání obličeje, profilování DNA, prediktivním mapováním trestné činnosti a extrakcí dat z mobilních telefonů, pokročilými vyhledávací judikatury, řešením on-line sporů a strojovým učením za účelem výkonu spravedlnosti;
- C. vzhledem k tomu, že využívání umělé inteligence může představovat zásadní změnu paradigmatu ve výkonu trestního soudnictví;
- D. vzhledem k tomu, že podle zprávy Agentury pro základní práva jsou v současnosti v členských státech k dispozici pouze omezené informace o možném využívání nebo testování technologií rozpoznávání obličeje¹;
- E. vzhledem k tomu, že v členských státech, v nichž byly k dispozici určité informace o používání technologií rozpoznávání obličeje, zjistily orgány pro ochranu údajů, že používání těchto technologií není v souladu s právními předpisy o ochraně údajů a chybí právní základ pro jejich zavádění;
- F. vzhledem k tomu, že v oblasti vnitřního trhu může Unie tuto situaci zásadním způsobem změnit prostřednictvím reformy postupů zadávání veřejných zakázek, na jejímž základě se vládní opatření a postupy sladí se sekundárními politickými cíli, jako je ochrana údajů a nediskriminace;
- G. vzhledem k tomu, že během fáze navrhování, testování a uplatňování algoritmického rozhodování založeného na datech může docházet k diskriminaci v důsledku zkresení, která jsou součástí datových souborů nebo algoritmů;

¹ Agentura Evropské unie pro základní práva: Technologie pro rozpoznávání obličeje: základní práva v souvislosti s prosazováním práva (FRA Focus), 27. listopadu 2019.
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2019-facial-recognition-technology-focus-paper-1_en.pdf

- H. vzhledem k tomu, že technický vývoj a používání umělé inteligence musí spočívat na zásadách, aby se zajistilo dodržování lidských a základních práv;
- I. vzhledem k tomu, že dne 4. prosince 2018 zveřejnila Evropská komise pro hodnocení efektivit soudnictví při Radě Evropy etickou chartu pro využívání umělé inteligence v soudních systémech, která stanoví etické zásady pro používání umělé inteligence v soudních systémech;
- J. vzhledem k tomu, že některá využití technologií umělé inteligence jsou obzvláště citlivá a náchylná ke zneužívání, což v nedávné době vedlo k tomu, že se některé technologické společnosti rozhodly, že již nebudou související software nabízet;
1. domnívá se, že umělá inteligence, kterou používají policejní a soudní orgány, musí být obecně zařazena do kategorie „vysoce riziková“ a je nutno s ní nakládat s nejvyšší opatrností a podle nejvyšších norem ochrany údajů, a to s ohledem na úlohu, kterou tyto orgány plní při ochraně veřejného zájmu, a na charakter jejich povinností; domnívá se, že je naléhavě třeba, aby byl na evropské úrovni vytvořen společný regulační rámec pro umělou inteligenci na vnitřním trhu; je přesvědčen, že by se EU měla v oblasti vývoje a využití umělé inteligence ujmout vedoucí úlohy a zavést regulaci na úrovni Unie, a to i v oblasti zadávání veřejných zakázek, přičemž by se tato regulace měla zakládat na jednoznačných pravidlech, základních právech a etických zásadách, aby se zajistila stejná vysoká úroveň ochrany spotřebitelů a jednotné normy pro toto odvětví v celé EU s cílem umožnit lepší fungování vnitřního trhu a současně podpořit inovace a posílit právní jistotu pro podniky, především MSP; vyzývá Komisi, aby před tím, než iniciuje případné nové legislativní návrhy, prověřila uplatňování stávajících právních předpisů a jejich vymáhání;
 2. uznává, že využívání umělé inteligence v oblasti spravedlnosti může přispět ke zlepšení účinnosti a kvality řízení; v této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba dodržovat zejména pravidla stanovená Evropskou úmluvou o lidských právech a Úmluvou Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat;
 3. vyzývá Komisi, aby posoudila technologie umělé inteligence, které jsou k dispozici na trhu, a míru jejich využívání policií a soudními orgány v jednotlivých zemích;
 4. zdůrazňuje, že umělá inteligence by měla přispívat ke snižování administrativní zátěže veřejných orgánů a zvýšit účinnost jejich rozhodování a že by systémy umělé inteligence měly podléhat lidské kontrole a zakládat se na lidské spolupráci a koordinaci; v této souvislosti zdůrazňuje, že by konečnou odpovědnost za veškerá rozhodnutí v trestních věcech měli vždy nést lidé; zdůrazňuje, že je důležité, aby byly soubory dat přesné, využívají-li se v rámci souvisejících procesů elektronické veřejné správy (e-government) a administrativních rozhodnutí v celé Unii;
 5. zdůrazňuje, že je důležité umožnit inovace, transparentnost, dohledatelnost a ověřování; zdůrazňuje, že v těchto otázkách by mohla být přínosná umělá inteligence z otevřených zdrojů, která by mohla rovněž podpořit spolupráci a rozvíjet kulturu výměny nápadů a zkušeností v oblasti použití a vytváření algoritmů;
 6. domnívá se, že umělá inteligence používaná policií a donucovacími orgány v trestních záležitostech by měla být v případech, kdy je to možné, zaváděna jakožto otevřený

software na základě veřejného zadávacího řízení, a to v souladu s platnými právními předpisy včetně směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, a že by softwarová dokumentace a algoritmy měly být dostupné, aby tak příslušné orgány mohly provést přezkum, jak systém umělé inteligence došel k určitému závěru; zdůrazňuje, že by součástí předběžného posuzování shody měl být audit zaměřený na základní práva; je přesvědčen, že má-li se zajistit, aby podniky a občané včetně spotřebitelů mohli důvěřovat lepším, dostupným, nediskriminačním a spolehlivým veřejným službám za spravedlivou cenu a aby tyto služby pro ně byly přínosem, je, při dodržení práva a hodnot EU a platných předpisů v oblasti ochrany údajů a aniž by bylo ohroženo vyšetřování nebo trestní stíhání, naprosto nezbytné, aby byly dispozici vysvětlitelné a objektivní algoritmy, jež splňují požadavek týkající se dostatečné transparentnosti, a aby byla pro trénování algoritmů používána otevřená data v souladu s příslušnými právními předpisy, včetně směrnice (EU) 2019/1024 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru, aniž by bylo dotčeno nařízení (EU) 2016/679;

7. zdůrazňuje, že sběr údajů a monitorování jednotlivců pomocí umělé inteligence by se měly omezovat na osoby podezřelé z trestných činů a na soudem schválené sledování v souladu s platnými vnitrostátními právními předpisy, přičemž musí být respektováno soukromí a presumpce nevin, a to i pokud jde o ostatní uživatele a spotřebitele, na něž by tyto systémy a postupy mohly mít nepřímo dopad; zdůrazňuje, že pokud jsou při rozhodování používány statistické výpočty, mělo by být na základě odborného vzdělání a kvalifikace zajištěno, aby byly osoby přijímající rozhodnutí vyškoleny v otázkách případného zkreslení, neboť soubory dat mohou být založeny na diskriminačních a předpojatých údajích; v této souvislosti poukazuje na význam kvality algoritmů a původních údajů a připomíná, že pokud jde o vkládání dat a jejich analýzy, musí se použití umělé inteligence zakládat na zásadě nediskriminace; požaduje, aby postupy pro zadávání zakázek na takovéto aplikace obsahovaly záruky proti případné předpojatosti; vyzývá k tomu, aby si soudní a policejní orgány členských států vyměňovaly informace a osvědčené postupy týkající se uplatňování technik a nástrojů umělé inteligence, aby se tak v rámci jednotného trhu předešlo roztržitému přístupu a zajistila se ochrana spotřebitelů a občanů v celé Unii;
8. trvá na tom, že by členské státy v souladu s platnými trestněprávními předpisy měly zajistit, aby byli občané a spotřebitelé informováni, pokud se stali subjektem použití umělé inteligence, a že by občané měli mít k dispozici jednoduché, účinné a snadno dostupné postupy pro podávání stížnosti a nápravu, včetně soudní nápravy, aby mohli účinně bránit svá práva;
9. připomíná velké riziko spojené s některými typy umělé inteligence, včetně technologií rozpoznávání obličeje ve veřejných prostorech a automatizované detekce chování a profilování osob na hranicích za účelem jejich rozdělení do rizikových kategorií, biometrického odhalování a rozpoznávání pro účely hromadného sledování, hromadného hodnocení občanů a prediktivní policejní práce, a žádá Komisi, aby regulovala zadávání zakázek na tyto typy technologií a jejich použití s cílem zamezit riziku jejich zneužívání; v této souvislosti vítá probíhající práci Komise, jejímž cílem je posoudit využívání biometrických technologií a zvážit možnosti regulace, včetně přístupu založeného na posouzení rizik a jejich zákazu za určitých okolností, a zavést

nezbytné záruky v případech, kdy je jejich použití odůvodněné;

10. zdůrazňuje, že je třeba plně respektovat svrchovanou pravomoc soudců jednat dle vlastního uvážení a rozhodovat na základě individuálního posouzení případů, aby se zabránilo standardizaci rozhodnutí, která by se zakládala na čistě statistických úvahách.

INFORMACE O PŘIJETÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

Datum přijetí	3.9.2020
Výsledek konečného hlasování	+ : 40 - : 4 0 : 0
Členové přítomní při konečném hlasování	Alex Agius Saliba, Andrus Ansip, Alessandra Basso, Brando Benifei, Adam Bielan, Hynek Blaško, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoș, Markus Buchheit, Dita Charanzová, Deirdre Clune, David Cormand, Petra De Sutter, Carlo Fidanza, Evelyne Gebhardt, Sandro Gozi, Maria Grapini, Svenja Hahn, Virginie Joron, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Marcel Kolaja, Kateřina Konečná, Andrey Kovatchev, Jean-Lin Lacapelle, Maria-Manuel Leitão-Marques, Morten Løkkegaard, Adriana Maldonado López, Antonius Manders, Beata Mazurek, Leszek Miller, Dan-Ștefan Motreanu, Kris Peeters, Anne-Sophie Pelletier, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Kim Van Sparrentak, Marion Walsmann, Marco Zullo
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Maria da Graça Carvalho, Anna Cavazzini, Krzysztof Hetman

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ VE VÝBORU POŽÁDANÉM O STANOVISKO

40	+
EPP	Maria da Graça Carvalho, Deirdre Clune, Krzysztof Hetman, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, Antonius Manders, Dan-Ștefan Motreanu, Kris Peeters, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Marion Walsmann
S&D	Alex Agius Saliba, Brando Benifei, Biljana Borzan, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Maria-Manuel Leitão-Marques, Adriana Maldonado López, Leszek Miller, Christel Schaldemose
RENEW	Andrus Ansip, Vlad-Marius Botoș, Dita Charanzová, Sandro Gozi, Svenja Hahn, Morten Løkkegaard
ID	Hynek Blaško
GREENS/EFA	Anna Cavazzini, David Cormand, Petra De Sutter, Marcel Kolaja, Kim Van Sparrentak
ECR	Adam Bielan, Carlo Fidanza, Eugen Jurzyca, Beata Mazurek
EUL/NGL	Kateřina Konečná, Anne-Sophie Pelletier
NI	Marco Zullo

4	-
ID	Alessandra Basso, Markus Buchheit, Virginie Joron, Jean-Lin Lacapelle

0	0

Význam zkratk:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se